

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและการลงทุนของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กอปรกับวิกฤติเศรษฐกิจนับตั้งแต่กลางปี 2540 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง อีกทั้งในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2544 การลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติรายสำคัญที่มีบทบาทสูงต่อการลงทุนในไทยมาโดยตลอด คือ ญี่ปุ่น ยุโรป ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา ฮองกง และสิงคโปร์ มีการชะลอตัว โดยเฉพาะการลงทุนจากไต้หวัน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา มีจำนวนโครงการลงทุนลดลงกว่าร้อยละ 40¹ โดยสาเหตุสำคัญนั้นเนื่องจากในระยะหลังนักลงทุนจากไต้หวัน มีการย้ายฐานการผลิตไปลงทุนในประเทศจีนมากขึ้น เพราะมีภูมิประเทศอยู่ใกล้เคียงกัน และประเทศจีนยังเป็นประเทศที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ สำหรับนักลงทุนจากสหรัฐอเมริกาที่มีการลงทุนในประเทศไทยลดลงนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาเอง และ นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังมีแนวโน้มไปลงทุนในจีนและเวียดนามเพิ่มมากขึ้นด้วย

ปัจจัยหลักที่ทำให้จีนเป็นประเทศที่น่าลงทุนกว่าประเทศอื่น ได้แก่ การที่จีนเป็นตลาดใหญ่ และมีศักยภาพที่จะขยายตัวได้อีกมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกและยังมีแรงงานราคาถูก อีกทั้งยังมีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตลาดในประเทศเป็นส่วนมาก มีการพึ่งพาตลาดต่างประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยจะเห็นได้จากการที่เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเกิดการชะลอตัวในปัจจุบัน จีนได้รับผลกระทบน้อยกว่าประเทศอื่นในเอเชียเพราะจีนไม่ได้พึ่งพาตลาดของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมากนัก นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้จีนเป็นประเทศที่นักลงทุนจากทุกสารทิศจับตามองและต้องการจะเข้าไปลงทุนเพิ่มมากขึ้น คือการที่จีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) อันจะเป็นก้าวสำคัญที่นำจีนไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลกที่เปิดกว้าง

¹รายงานประจำปี, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544, หน้า 63.

สำหรับเวียดนามเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากเวียดนามเป็นแหล่งการลงทุนที่มีความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนการผลิตจากค่าแรงราคาถูก เช่นเดียวกับจีน และมีโอกาสในการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเวียดนามได้ลงนามความตกลงด้านการค้ากับสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2544² ยิ่งทำให้เวียดนามดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติมากยิ่งขึ้นไม่แพ้จีน และในขณะนี้เวียดนามได้สมัครเป็นสมาชิก WTO โดยอยู่ระหว่างการเจรจากับประเทศสมาชิก WTO และเป็นที่ยกเว้นว่าเวียดนามจะได้เข้าเป็นสมาชิกภายใน 2 ปี ข้างหน้า³ ดังนั้น รัฐบาลเวียดนามจึงได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการค้าให้เป็นเสรียิ่งขึ้น โดยมีนโยบายเปิดเสรีทางการค้าและส่งเสริมการลงทุนในประเทศมากขึ้น ลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการดำเนินงานภายใต้กรอบ AFTA ของสมาชิกอาเซียนในปัจจุบันและเพื่อประโยชน์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในอนาคต

การเติบโตที่รวดเร็วของจีนและเวียดนามได้เป็นแม่เหล็กดึงดูดให้ประเทศต่าง ๆ ไปลงทุน จึงนับได้ว่าจีนและเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในภูมิภาคเอเชียที่จะดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่จีนและเวียดนามมีให้แก่ักลงทุนต่างชาติ ว่าเหมือนหรือแตกต่างกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีของประเทศไทยอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรที่เกี่ยวข้องได้พัฒนานโยบายการส่งเสริมการลงทุนให้สามารถแข่งขันกับจีนและเวียดนามได้ เพราะสิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่มีให้แก่ักลงทุนต่างชาติ

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากฎหมายภาษีและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่รัฐบาลไทย จีน และเวียดนามกำหนดให้ใช้สำหรับักลงทุนต่างชาติ

²พรณี เชิงสุทธา, “โอกาสและคู่ทางการลงทุนในเวียดนาม”, วารสารส่งเสริมการลงทุน, 13 (กรกฎาคม 2545) : 62.

³กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2545. “ข้อมูลเศรษฐกิจการค้า-เวียดนาม.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dtn.moc.go.th> (20 ธันวาคม 2545).

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

สอบถามเจ้าหน้าที่กองการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ข้อมูลเอกสารวิชาการของกรมสรรพากร ประมวลรัษฎากร และข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัย หนังสือตำราทางวิชาการ และวารสารต่าง ๆ

นิยามศัพท์

สิทธิประโยชน์ทางภาษี หมายถึง สิทธิและผลประโยชน์ทางภาษีอากรที่รัฐบาลในแต่ละประเทศกำหนดใช้ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติมาลงทุนในประเทศตนมากขึ้น ซึ่งถือเป็นเครื่องมือส่งเสริมการลงทุนชนิดหนึ่ง

เครื่องมือส่งเสริมการลงทุน⁴ หมายถึง องค์กรประกอบที่ใช้เพื่อให้การส่งเสริมการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากร ข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อใช้บริการนักลงทุนและกำหนดนโยบาย และเครือข่ายและพันธมิตร ซึ่งประกอบด้วยองค์กรภาครัฐและเอกชน ทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การลงทุนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกฎหมายทางภาษี และสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ไทย จีน และเวียดนาม มีให้แก่ นักลงทุนต่างชาติ
2. ทำให้ทราบถึงข้อแตกต่างของสิทธิประโยชน์ทางภาษีของประเทศทั้ง 3
3. องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศจีนและประเทศเวียดนามได้ในอนาคต

⁴ รายงานประจำปี, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544, หน้า 53.